

A LAP ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egy évre	6 frt. — kr.
Fél évre	3 " " "
Negyed évre	1 " 50 "
Egyes száma ára	6 kr.
Külföldre egy évre	8 frt. — kr.

Ezen lap megjelenik
hetenkint kétszer:
vasárnap és csütörtökön.

SZÉKELYFÖLD

Közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hírlap,
a csikmegyei gazdasági egyesület hivatalos közlönye.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓ-HIVATAL:

Kézdi-Vásárhelyt:

Szabó Albert könyvnyomdájában.

Csik-Somlyón:

Móricz Gyula szerkesztő lakásán.

A lap tartalmát illető közlemények, valamint előfizetési pénzek, hirdetések, nyitterek stb. mindkét szerkesztőségben és kiadóhivatalban elfogadtnak.

Az írói és művészi jog.

Kézdi-zék, febr. 28.

Sok nálunk az írói ember s szinte még több azok száma, kik mások szellemi termékeit és műveit a szerzők és művészek tudta és beleegyezése nélkül összetartozva, mint kereskedelmi cikket, saját anyagi hasznuk- és gyarapításukra felhasználják. Sok vajadás, huzás, halasztás után végre az írói és művészi jogról is törvényjavaslat készült s az a képviselőház elé kerülvén, február 22. és 23-ik napjain le is tárgyalatott. Mi lehetett a czélja e törvényjavaslatnak? Bizonyára, hogy a szerzőnek joga szellemi termékeire nézve biztosítsák. Alig hisszük azonban, hogy a nálunk történt visszaélések a szó szoros értelmében megérdemelték volna az ezt szabályozó törvény hozatalát. Mert noha valóban történtek még a legszolidabb kiadók által is gyűjtögetések, de kevesen vannak költőink és íróink között, kiknek jogai valósággal megsértettek volna.

Szerény véleményünk szerint igen sok sallang van a javaslatba felvéve. Ez inkább találna a német, francia és angol viszonyokra, mint a miénk. Mi megelégedhettünk volna szűkebb körű javaslattal, ha t. i. a szerző és örökösök joga kellőképpen biztosítatik s mely a szerzői jog biztosítása mellett arról biztosította volna a magyar olvasó közönséget, hogy a sajtó által ne mételeztesse meg a selejtes irodalmi termékek miatt, de a mely egyszermind intézkedjék arról is, — mi a képviselőházban is kifejezést nyert — hogy a házaló irodalomban, a fordított regényekben, az újabbkori színi előadásokban nyilvánuló frivol irány a társadalom erkölceit, mint létének alapját, ne veszélyeztesse, az éretlen ifjúság lelkét ne rongosítsa meg, a családok szentélyét ne szentségtelenítse meg, szóval a közérkölciségre káros befolyással ne legyenek. E javaslat fölötti tárgyalások tagadhatlan bizonyítékot nyújtottak arról, hogy a képviselőház többsége élénken érzi azt, hogy a sajtó némely termékei igen káros hatással vannak a társadalomra s ez oly társadalmi baj, melyet előbb-utóbb mulhatlanul, de bizonyosan orvosolni kell.

Kellett intézkedni a szerzők biztosításáról a lelketlen üzérkedésekkel szemben főképp a képek utánnyomatására nézve, mert mióta a tudomány a többszörösítést könnyűvé tette, a képek a sajtó valóságos prédáivá lettek s még is nálunk minden ousóbb, mint a képek. De másképp áll a dolog az írók szellemi

termékeire nézve. Mert annyi bizonyos, hogy ha a törvényjavaslat, úgy a mint az betervezve van, törvénynyé válik, nagyon, de nagyon drágítani fogja a közönségnek a szellemi táplálékot. A külföldi behozatal megszorítatván, a honi szellemi termékek ára természetesen növekedni fog. Pedig nem lehet nagy reményünk, hogy a magyar irodalom ma — a tudományost kivéve — valami nagy lendületet nyerjen.

Az írói és művészi jog elvének törvény utján érvényesítése természetesen szép és szívesen fogadható dolog, csak nagyon ohajtandó, nehogy a tárgyalás alatti törvény a magyar irodalom, a magyar írók, költők s a nagy közönség érdekeit tekintve, sokkal többet árton, mint használjon.

Királyi kegyelem. A Romániában tartózkodó magyar katonakötelezettek visszatérhetése tárgyában a belügyminiszter tudvalegőleg tavaly kir. kegyelmet eszközölt ki az illetők részére bizonyos föltételek mellett és 1883. év végéig terjedő hatályal. Most e határidőt a belügyminiszter meghosszabbította f. évi június hó végéig. Az erre vonatkozó belügyminiszteri körrendelet így szól: „A külföldön, különösen Romániában tartózkodó magyarországi hadköteles szökevényeknek hazájukba való visszatérhetése tárgyában, a múlt évi febr. hó 18-án 9255 sz. a. kiadott körrendeletem kapcsán értesitem a törvényhatóságot, hogy az abban meghatározott legfelsőbb kegyelmi ténynek a múlt év végéig terjedő hatálya. Ő császári és Apostoli királyi Felségének f. évi február 11-én kelt legfelső elhatározásával, még hat hónapra, illetőleg f. évi jun. hó végéig terjesztett ki. Felhívom a törvényhatóságot, hogy ezen újabb határidőnek hatósága területén leendő közhírré tétele iránt mielőbb intézkedjék. Kelt Budapesten, 1884. évi febr. hó 17-én. Tisza, s. k.“

Ipartörvény-javaslat.

III. FEJEZET.

A segéd-személyzetről.

A) A tanoncokról.

(Folytatás.)

65. §. A tanviszony 14 napi felmondás mellett felbontható az iparos részéről:

- ha kétségtelenné vált, hogy a tanonc az illető iparág megtanulására képtelen;
- ha a tanonc két hónál tovább tartó betegségben szenved;
- ha az iparos üzletével felhagy.

A tanonc, illetőleg annak törvényes képviselője részéről:

- ha az iparos törvényes vagy tanácsadói köteleességét a tanonc irányában nem teljesíti;
- ha az iparos más községbe költözik át;
- ha a tanonc más életpályára vagy más iparra akar áttérni;

d) ha az iparos 2 hónál tovább tartó betegségben szenved és üzletvezetőt nem állít.

66. §. A tanviszony megszűnése az iparhatóságnál bejelentendő.

67. §. Ha a tanviszony felbontását a tanonc okozta, valamint azon esetben is, ha a tanonc más iparra áttérve, felmondott, az iparost az egész betöltött tanidőre járó tandíj- és kárpótlásul még félévi tandíj illeti, ha pedig az iparos adott okot a viszony megszüntetésére, a mennyiben a törvény vagy szerződés értelmében más kárpótlással nem tartoznék, legalább azon költségek megtérítésére köteles, melyek a tanoncnak más iparhoz való beszegődése által okozottak.

68. §. Oly iparos, ki szökevény-tanoncot tudva felfogad, a tanonccal egyetemlegesen felelős az előbbi iparosnak a tanonc megszökése által okozott kárért.

69. §. A szökevény-tanonc az iparos kívánságára a helybeli iparhatóság által visszavezetendő.

70. §. Az iparhatóság a területén alkalmazott tanoncokról lajstromot vezet.

E lajstromban kiteendő:

- az iparos neve, lakása és foglalkozása, kinél a tanonc tanul;
- a tanonc neve, kora;
- a tanonc-viszony kezdete;
- a tanonc-viszony megszünte.

Ezen lajstromból a tényleg tanviszonyban álló tanoncok jegyzéke az iskolai év kezdete előtt két héttel a tankerületi felügyelőségnek küldendő.

Az iskolai év folyamában felvett tanoncok nevei a tanszerződés felvétele alkalmával, azonnal a kerületi tanfelügyelővel közlendők.

71. §. Az iparhatóság gondoskodik arról, hogy havonként legalább egyszer értesítést nyerjen a tanoncok magaviseletéről. Ez okból az iskola vezetői havonként jelentést tesznek az iparhatóságnak arról, hogy mily módon látogatják a tanoncok az iskolát és mily előmenetelt tapasztaltak a tanulásnál.

Az iparhatóság saját kiküldöttjei által is meggyőződést szerez magának az iskola látogatásáról ép úgy, mint a gyakorlati oktatás menetéről.

72. §. A törvény kihirdetése után hat hónap alatt minden iparos tartozik az iparhatóságnál tanonczait a lajstromba vezetés végett s ez alkalommal a fennálló tanszerződés tartalmát is bejelenteni

B) Tanonc-iskolák.

73. §. Oly községben, a hol legalább 30 tanonc van és e tanoncok számára külön iskola nincs, köteles a község a tanításról külön tanfolyam berendezése által gondoskodni.

74. §. A tanoncok oktatására a polgári és elemi iskolák helyiségei, taneszközei és tanító-személyzete használható fel.

75. §. A tanonc mindaddig, míg tanideje az iparosnál tart, köteles ily iskolába járni.

76. §. A tanfolyam tartamát a vallás- és közoktatásügyi miniszter a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg állapítja meg.

Az évi szorgalomidő 10 hónapig tart,

mely alatt a tanításnak folytonosnak kell lenni.

A tanításra rendszerint hetenkint két munkanapon 4 óra a közismeret tantárgyaira, ezeken felül vasárnaponként 3 órai idő a rajztanításra szabatik ki.

Az iparhatóság állapítja meg azt, vajjon a tanítási idő a munkanapokon és vasárnaponként a nappali vagy esti órákban megtartassék-e.

77. §. A két havi szünidő a nyári hónapokban tartatik.

78. §. Mennyiben lehet eltérésnek helye egyes iparágakra nézve a 76. és 77. §§-okban megállapított határozatok alól, azt az iparhatóság indokolt előterjesztésére a vallás- és közoktatásügyi miniszter a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg állapítja meg.

79. §. A tanoncziskolák felett a közvetlen felügyeletet a kerületi tanfelügyelő és az elsőfokú iparhatóság, a főfelügyeletet pedig a vallás- és közoktatásügyi miniszter a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg gyakorolja.

80. §. A tanoncziskolák költségeire a jelen törvény alapján befolyó díjak és pénzbüntetések fordítandók.

A mennyiben a községek tanoncziskolák költségeinek fedezésére nem képesek, e czélból a községek, a belügyminiszter és a pénzügyminiszter engedélye alapján, a községben fizetendő egyenes adó 2%-a erejéig külön adót vehetnek ki.

Oly községek, melyek vagyoni helyzetükön fogva tanoncziskolákat fönem tarthatnak, segélyért a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez fordulhatnak.

C) A segédekről.

81. §. Az iparos és segédei közötti viszony szabad egyezkedés tárgya.

A szerződés, ha a felek másképp nem egyeztek, csak 1 heti próbaidő eltelte után válik kötelező erejűvé.

82. §. Az iparos segédeitől, ha másképp nem egyezkedtek, csak az iparüzlethez tartozó munkát kívánhat és ezt is csak oly mérvben, mely a segéd testi alkotásának és erejének megfelelő.

Az iparos köteles időt engedni arra, hogy a segéd vallása ünnepnapjain az isteni szolgálatot látogathassa.

83. §. Az iparos oly segédet fel nem fogadhat, ki az előbbi munkaadóval kötött szerződésnek törvényes megszűnését munkakönyve által — esetleg ha tényleg még munkában van, azt, hogy munkaszerződése jelen törvény értelmében felmondás által megszűnik (01. §) — nem igazolja.

Oly iparos, ki szökevény-segédet tudva felfogad, a segéddel egyetemlegesen felelős az előbbi iparosnak a megszökés által okozott kárért.

84. §. Minden segéd, szerződési kötelezettségének teljesítése mellett szabadon kereshet magának munkát; maga választhat és változtathat műhelyt és pedig akár iparosoknál, akár gyárakban, akár más vállalkozóknál.

85. §. A munkaadó és segéd közötti viszony, ha másképp nem egyezkedtek, előrebocsátott 14 napi felmondás mellett felbontható.

Kereskedősegédek tekintetében a fel-

mondási határidő eltérő szerződési megállapodás hiányában hat hetet tesz.

Fontosabb teendőkké megbízott iparos- vagy kereskedősegek, jelesen a nagy iparvállalatoknál vagy gyárakban vagy kereskedői üzletekben mint könyvvezetők, pénztárnokok, üzletvezetők, stb. alkalmazottak tekintetében a kölesönös felemondási határidő három hónapot tesz.

86. §. Habár kellő időben történt is a felmondás, azon segéd, ki darabszáma fizetetik, addig nem léphet ki, míg az átvett munkát a szerződésnek megfelelőleg be nem fejezte, valamint az sem, ki a munkabérére kapott előleget le nem dolgozta, vagy meg nem térítette.

(Folytatása köv.)

A sajtóperről.

Lápunk hasábjain jelent meg ama sértő közlemény, minek révén az igazságügy-miniszter ur egyenes rendelete folytán cikkiről ellen a marosvásárhelyi kir. ügyész-ség Sebestyén István székelvénykereszturi kir. járásbíró ur hivatali reputációja érdekében a sajtó-eljárást bevezette.

E hó 20-án tartatott meg ennek következtében a kir. törvényszék termében Maros-Vásárhelyt a végtárgyalás, melyen vádlott 11 szavazattal büntelenné nyilvánított.

Vádlottat én védelmeztem, s most, hogy védenem felmentett s a hírlapok utján beszédem alapvető a nagyobb közönségnek is hozzáférhetővé lőnek: Budapest, Kolozsvár, Maros-Vásárhelyről és egyebünnen levelek érkeznek hozzám, a védbeszéd pontjait fejtegetők s a kir. tisztviselő, de főleg a magyar bírói kar érdekeit érintők.

E tekintetben kell egynémelyeket elmondanom egyszer, mint a jogkereső közönség becsületes érdekeit védeni hivatott ügyvéd, másodsor, mint ember, ki lelkiismeretével végzett dolgai fölött számonkérő széklet tartani szokott.

Biztos tudomásom van, miszerint a védbeszéd, melyet M.-Vásárhelyt elmondottam, nagyjában, lényegében e lapok utján közöltetni fog. Bárki tehát, kit érdeke arra hajt, meggyőződést szerezhet annak elolvasásában arról, hogy az a hazai bírói kar mint erkölcsi testület érdekeit nem sérti.

És az igen természetes is. A magyar bírói kar reputációja nem oly ifjú, hogy azon oly könnyen rést üthetnének s legkevésbé oly dolgokkal, melyek egyetlen határozottan megnevezett bíróra vonatkoznak. De még a lehetőség fennforgása esetében sem tettem volna! A közállományban nincs tekintély, nincs reputatio, mely féltékenyebben volna őrizhető, mint a juridikai hatóságoké. A hatóság, mely jogban, vagyonban, polgári becsületben, személyes szabadságban legtöbb patronusunk: feltétlenül a legnagyobb fokú tiszteletre, respectusra jogosult. Ezt szem előtt tartottam akkor is, midőn ama perbeli formák tekintetében teljesen ellenünk valló ügyben beszéltem. Tanum rá a bíróság, az esküdtészek, marosvásárhelyi collegium számom ott volt tagja és a nagyszámú hallgatóság.

Itt, kenyérkereső asztalom mellett, az élet gondjai között, nem igen tudhatom vajjon ama beszédről miként referáltak a lapok; de nem is az én dolgom az. Az én belső bíráim nem azokért itélnek el engem, hanem azokért, melyeket tényleg én cselekedtem.

Szükség tehát nyíltan, kifejezetten is tudnunk, hogy ama védbeszéd egy határozottan megnevezett bírót illetett; hogy nincs annak egyetlen pontja, mely más bíróra, bíróságra lenne vonatkoztatható, mint épen arra, mely védenem ellen hivatalból képviselő volt.

Szükség tudnunk, hogy a hazai bírói kar egyenes érdeke követeli, hogy a közvélemény ítélete sújtsa az oly bírót, ki joggal, törvénnyel, hivatalos tekintéllyel visszaél, mert csak úgy lehet, hogy a személy elbukjék, ki bünt tesz és meg-

maradjon a szék tekintélye, melyet ül! Az nem baj, ha rossz bíró is van, hogy lelketlen ember is lehet bírói széklet, mert ott a közvélemény, melynél orvosság lehet; de az lenne a baj, ha a személy, mely az igazság osztozóit mérlegének birtokában van s a büntető jurisdictiont pallosát tartja: lealézhető, üldözhető volna. A bírói tekintély szent és sérthetetlen, de nem a személy, mely bírói palásttal ruházott.

A törvény egészen világos s félremagyarázhatatlan. Midőn a fenytő törvény egyenesen az igazságügy-miniszteriumnak rezerválja a sajtó utján bírói tag ellen elkövetett rágalmazás perelhetési legitimitációját: két szempontot tart figyelembe. Először azt, hogy oly bíró, ki esetleg nem emelne bírói tekintélyének, közbecsülésének megsértésében panaszt, mégis saját rovására tünni legyen kénytelen a vizsgálat és tárgyalás kényszerét, melyen viselt dolgai bizonyíthatók. Másodsor, hogy tulságosan érzékeny bíróknak ne adassék alkalom oktan sajtóperek provokálására. A miniszter hivatalból védelmezi a bírónak mint közhivatalnoknak tekintélyét.

Épen a törvény az tehát, mi bíró ellen a jogos kritikát hallgatól megengedi. Vagyis a törvény maga nem tartja vádolhatatlannak, a publicum által nyilvánosan nem ellenőrizhetőnek a bírát, midőn cikkelyében egyenesen megengedi közhivatalnok terhére a bizonyítást. S maga a tény, hogy a tárgyalást vezető elnök ur által bár kétszer-háromszor félbeszakítottam beszédem között, de egyszer sem helyreigazítólag vagy fegyelmi jogból folyólag: bizonyítja a legszembetűnőbben, mikép szigorúan tárgyam mellett maradtam s egy ember ellen szólván, a bírói kart mint intellectualis testületet még távolról sem érintetem.

Ezt szükségesnek tartottam elmondani, mert, mint ügyvéd, kinek szintén életkérdés a reputatio, a jó hírnév kérdése, azt lehetőleg védelmezniem kell, nehogy oly meggyőződés verjen gyökeret a publikumban, mely nekem káros lehet.

Azzal pedig keveset törődöm, hogy jövőmre, ha törvényesen, hivatás-szerűleg járok el, később — mint egy levél írja — a felsőbb igazságszolgáltató fórumoknál nem tudják-e be hátrányomra ezt a védbeszédet. Keveset törődöm, mert erősen meg vagyok győződve, hogy az merőben lehetetlen és hogy az igazságos ügy ma nap a magyar birodalomban tárgyilagosan bíraltatik, tekintet nélkül a perben álló képviselő személyekre. Igazságtalan ügy pedig mindig méltó az elítélés- és elbukásra.

Dr. Kádbé Ferenc,
ügyvéd.

Védbeszéd.

(Tartotta Dr. Kádbé Ferenc brassói ügyvéd M.-Vásárhelyt Jaeger Józsefnek Sebestyén István elleni sajtóperrében, 1884. február 20-án.)

(Folytatás.)

Mintegy 8 év előtt a Novák Antal kereskedelmi cég Sz.-Kereszturott csödbe jutott. Mintegy 75.000 frntyi vagyon vala az, mely eme csőd tömegét képezte, melynek leltározásával a székelvénykereszturi kir. járásbíró kereste meg, minek folytán akkor még csak kir. aljárásbíró Sebestyén István a leltározást keresztül is vitte.

Az igazságügyi miniszteriumnak 1874. január 29-én 3341. sz. a. kelt rendelete szerint a bíró, bírósági hivatalnok oly bírói kiszállások-és cselekvényekért, melyek a bíróság székhelyén eszközöltetnek: napdíj és egyéb ily természetű járandóságokat nem követelhet, vagyis azok a bírót törvényerejű rendeletnél fogva nem illetik.

S mégis az akkor még csak kir. aljárásbíró Sebestyén István ur a Novák-csőd inventálásánál bírói kiszállás jogi czime alatt segédjével együtt többet mint 120 frntot számított fel és illetőleg használt el!

Világos tehát, hogy e cselekmény törvényellenes! Hogyan lehetséges mégis, hogy e törvénytelenség büntetlenül maradt?

E kérdés megfelel Keresztur három egyetemes közgazgatási felosztása. Városunk: Keresztur város, Kereszturfalva és Timafalva községekből áll, melyek jogilag, administratív tekintetben egyesítve nin-

nek; de tényleg egyesítve vannak, mivel a test a fővel, a rész az egészszel, az ág a törzszszel.

A kir. bíróság van Keresztur piacának jobbfelől során, Timafalván; ellenben a Novák-féle ház, melyben az akkor még csak kir. aljárásbíró Sebestyén István ur leltározottat, van Keresztur városban, élen és egyenes átellenben a kir. járásbírószékkal, a piac balfelől során. E két épület között a távolság, hiteles felmérés szerint, ke-rek számban 23 lépés! És az akkor még csak kir. aljárásbíró Sebestyén István ur, támaszkodva a rendelet durva betűjére és arra, hogy a bíróság és tömeg jogilag külön adminisztratív területen fekszik: nem átalotta a napdíjat és kiszállási költségeit igénybe venni!!

Amde, mélyen t. esküdt urak, mi, kik joggal, a törvények lelkelével szorított foglalkozni, mely foglalkozásra az állítólág sértett kir. járásbíró ur avatatlank előtt olykor annyi büszkeséggel utal: tudjuk, hogy a törvényhozó szándéka nem az, miszerint a törvény durva betűi követessenek, hanem hogy a gondolat, mely ama betűben testesül, legyen a tettek zsinormértéke! Már pedig nem természetes-e, miszerint az igazságügyi miniszterium ama rendeletének 2. szakasza azt mondja a jobb szándéku gondolkozó előtt, hogy a bíró, bírósági hivatalnok csak ott számítson, csak ott vegyen kiszállási költségeket, hova temesebb fáradsággal, nagyobb idővesztéssel jut el; vagyis eme rendelet eme szavai: „a hivatali székhelyre szelő kiküldetések alkalmából napdíjat a hivatalnok nem vehet”, a geográfiaiaz azonos területen megtöltjük a hivatalnok taksát!!

A Novák-csőd akkori perügyelője ezen jogtalan cselekményt a kir. törvényszék bünyfenytő osztályában feljelentvén, az udvarhelyi kir. törvényszék mint csödbíróság 4522-1874. p. sz. a. végzéssel jogtalanul felvett összeg visszafizetését a sérelmes kir. járásbíró urnak megrendelte vala, azonban az akkor még csak kir. aljárásbíró Sebestyén István ur kollégái közbenjárására ezen ügy elsimított. De a székelvénykereszturi kir. e. f. törvényszék polgári irattárán őriztetik ma is a kir. járásbíró ur akkori költségjegyzéke; de a Novák-csőd perügyelője Sebestyén Ákos ügyvéd Székely-Udvarhelyről élő tanuja ezen törvényellenes gazdálkodásnak.

Eme gazdálkodás, melyre a fenytő törvény ez kkelei a lopásról, a sikkasztásról, a zsarolásról nem alkalmazhatók s melyre különben is ily szavak alkalmazását a hely méltósága és tisztelete megtiltják nekem: a társadalomban, hol a tisztességnek, a jónak a nemesnek van létjogosultsága, nem türethetik és a személy, ki ilyeket enged meg magának, büntetlenül nem maradhat! És nem is marad! Mert a jobb ember, az arbitrius bíró, az esküdtészek tagja, ki az örök jog örök törvénye, lelkiismeret sugalma, nem pedig holt betűk definiíció nyomán hozza ítéletét, feleli abban alkatelemét a hivatalos hatalom jogtalan használatának, elemét a mások kárával való gazdálkodásnak, a törvény egyenes negatívójának és elemét az idegen vagyon kíméletlen kezelésének.

Tény ez, mélyen tisztelt esküdt urak, melyet el kelle mondanom, s midőn a kellő tisztelettel s kisebbségem érzetével annak merőben egyszerű elmondására szorítottam: az önök méltányossági érzetere bizom annak megítélését, hogy ki ily tetteknek elkövetője, minő névvel jellemezhető és hogy azok, miket védenem közölt az incriminált közleményben, mennyiben lehetnek sérelmesek!!

Vegyünk azonban közelebbi dátumokat. Mult 1883. év nyarán szentábrahám lakos id. Agh József kanja, midőn a csödből haza menne, utközben egy asszonyt, mert ezáltal ingerelve lett, megsért, s bár sértett és Agh József között az ügy elbékeltetik, mégis az asszonypanaszára az ügy bírói judicium tárgyát képezi. És mi lön az eredmény? Az, hogy Agh József a magyar fenytő-törvény 301. §. alapján súlyos testi sértés jogi czime alatt a kir. járásbíró ur által elítéltetik 14 napi fogházra és 20 frt pénzbüntetésre! A fenytő törvény alapján, mélyen tisztelt esküdt urak, mely — mint ország-világ tudja — a jog-, vagyon-és személyellenes emberi cselekvényekre alkottatik.

Az oktan állat identifikáltatott tehát a magyar imperium egyik önjogu polgárával, (derülttség az esküdték és hallgatóság között) akkor, mikor a bírónak törvényből folyó kötelessége ismerni a hazai törvényeket és így az eljáró kir. járásbíró urnak tudni kellett volna, hogy a fennforgó jogeset a kir. járásbíró hatáskörébe nem tartozik, hanem legrosszabb esetben, mint egyszerű kihágás, az 1879. évi 40. t. cz. 102. §., az 1880. évi 37. t. cz. 41. §. és az 1880. augusztus 17-ki

belügyminiszteri rendelet 8. §. alapján tartoznék a szolgabírószék kompetenciájára.

Legyünk azonban emberek. Errare humanum est! s mondjuk, hogy tévedett az eljáró kir. járásbíró ur. Amde a jobb ember, ha tévedett, siet az elkövetett botlást lehetőleg jóvá tenni. Az állítólág sértett kir. járásbíró ur ellenben, daczára az 1880. augusztus 15-én kelt igazságügyminiszteri rendelet 4. és így hangzó §-ának: „a bíró tartozik úgy a vádra, mint a védelemre szolgáló adatokat hivatalból összegyűjteni s a vádlottat az őt az eljárásban megillető jogokra figyelmeztetni”, midőn Agh Józsefet jogorvoslatra iránt kikérdeznék s ez úgy felelné, hogy igen is felebbezni kíván: eme polgári és törvény-nyújtotta jogától ezzel rettenté el, hogy álljon el a felebbezés érvényesítésétől, mert a kir. itéllő tábla fennebb emelendi a büntetést és mert a fenytő törvény 302. §. eme büntényre egy évi fogházat és 500 frt bírságot szab.

(Folytatása következik.)

Levelezés.

Háromszék megye.

Bereczk, 1884. február 29-én.

Tekintetes szerkesztő ur!

Minden kiválóbb esemény magára vonja figyelmünket, s az érdeklődés annál nagyobb, minél inkább várható abból a közvagy magán-jó.

Egy ily ritka szép eseménynek valánk tanui február hó 24-én Bereczk városában, melynek intelligens körei a közművelődés s haladás nemes eszméitől athatva, egy megalapítandó „Olvasó-egylet” alapja javára tánczvigalmat rendeztek. A nemes eszmétől lelkesítve, nagy érdeklődés mutatkozott mind a vidékiek, mind pedig a helybeliek részéről. A várakozás nem esalt meg. Édes örömmel lehetett említett nap estéjén a osinon s valódi izléssel dekorált táncztermében megjelteni nagyszámú díszes publikumot szemlélni. A mint az a hamis Pista zöngeményei elhangzottak, örömtől sugárzó arczokat lehetett látni, mint lejtik azt az igaz magyar nótát, mintha mindenki szive ideáját megtalálta volna.

Mi okozta mind ezt? A fesztelen társaság s így a kedélyes hangulat, mely általános volt s mindvégig áthuzódott ugyanira, hogy széjjel is — kik szintén nem hiányoztak — meglepődésüket nyilvánítva elismeréssel voltak.

Ez alkalommal megezőfóva láttuk azon korai előítéletet, mintha bizony Bereczkben nem lehetne kedélyesen mulatni.

A közönség részéről való érdeklődés kitűnik a szép bevételből is, mert mint hallszik, a kiadásokat levonva, 70 frton felül van a tiszta jövedelem. Szép összeg. Gratulálunk a fényesen sikerült bálnak; gratulálunk a közhasznu nemes eszmének s arra kérjük intező köreit, hogy mit kezdeményeztek, fejazzék is be, mert különben annyi, mintha semmit sem tettek volna.

Éljen a józan haladás!

Szemlélő.

Csikmegye.

Gyó-Ditrő, 1884. február 24-én.

(Tanítógyűlés.)

Tekintetes szerkesztő ur!

A gyergyói róm. kath. tanító-egylet febr. hó 20-án Gyó-Szent-Miklóson a róm. kath. központi alsó népiskolánál tartotta meg rendes gyűlését.

A gyűlést megelőzőleg az egyleti tagok csoportokra oszolva, a gyakorlati tanításokat hallgatták meg. Ezek végeztével összegyűlvén a központi iskola egyik tantermében, Boga Bálint alelnök a gyűlésünk megjelent kir. tanfelügyelő urat, valamint a tagokat melegen üdvözölvén, a gyűlést megnyitja. Jegyző a mult gyűlés jegyzőkönyvét olvassa fel, mely észrevétel nélkül hitelesítve lön. Következtek a gyakorlati tanítások megírásai. Tanítottak: az alszegi iskolában Hozó Pál, a felszegiben Kocsis Lajos, a központiban Székely Dénes, Kristály Antal, Novák János. A tanítások beható bírálatok s megjegyzések alapján sikerültek jelentettek. Ezután Boga Bálint alelnök mint az egyletnek a II. orsz.

tanítói gyűlésen képviselője, olvasta fel jelentését a II. orsz. tanítói gyűlés folyamáról. A gyűlés a terjedelmes jelentést figyelemmel hallgatta s abból meggyőződött arról, hogy képviselőnk az orsz. tanítói gyűlésen egyetlenné irányának megfelelőleg járt el. A jelentés tudomásul vétetett s jegyzőkönyvileg elismerés lőn szavazva. Majd Gaál Miklós rendes tag Arany János „Pázmán lovag“-ját érzéssel s a szavalás követelményeinek megfelelőleg szaválta. A szaválást általános taps és elismerés nyilvánítása követte. Néhány indítvány tárgyalásával, ugyiszintén a jövő gyűlés tárgysorozatának s helyének kitűzésével a gyűlés két órákor véget ért.

Dr. Kellemen Károly,
egyleti jegyző.

Borszék, 1884. február 24.
(Tánczestély.)

Tekintetes szerkesztő ur!

Szíveskedjék e közleményemet becses lapjába felvenni.

A borszéki „Társaskör“ f. hó 19-én ifj. Puskás Istvánné, Puskás Matild, Lázár Gerő és ifj. Puskás István rendezőkkel a „Remény“ vendéglő nagyertermében a helybeli szegénysorsú tanuló gyermekek felségelésére zártkörű tánczestélyt rendezett, mely hogy fényesen sikerült, igazolja annak 79 ft bevétel, még pedig: jegyekből 56 ft, felülfizetésekből 23 ft. Ezen összegből levonva az 50 ft 41 kr kiadást, marad a szent czélra 28 ft 59 kr.

A „Remény“ vendéglő fennállása óta még oly dísz, minőbe Lázár Gerő gazdaságit, rendező kintartó szorgalma és fáradsága öltöztet, még soha sem öltött, de méltán is, mert e havasok közé szigetelt, kis község téli időben egyszer sem volt szerencsés annyi más községbeli értelmiséget keblébe fogadni, mint ez alkalommal. Voltak Gyó.-Szentmiklósról, Szárhegyről, Ditróból, de legtöbbször Tölgyesről. Hát még a szépek, sőt igen szépek! kiknek neveit elősorolni nem érzem magamat hivatottnak, mert félek, hogy a szépek valamelyikének haragját magamra vonandom, ha a sort meg nem tartom, pedig ezt nem akarnám!

Bátor vagyok ez alkalommal a szíves felülfizetők becses neveit bemutatni: Száva Gerő Budapestről 5 ft, Lukács János Ditróból 2 ft, Engel József Tölgyesből 2 ft 50 kr, Csörgő Venczel Gyó.-Szentmiklósról 2 ft, Nagy Imre Szárhegyről, Lázár István Tölgyesről, Balogh Lajos Tölgyesről, Korpos Ádám Tölgyesről, Fröhlich Ernő Tölgyesről, Dr. Lázár János Tölgyesről, Dr. Mühlfei Sándor Tölgyesről, Kádbé Jakab Borszékéről, Buslig Gyula Borszékéről egyenkint 1-1 ftot és Klein Fülöp 50 kr.

Kerekcséki.

Apróságok.

— **A kézdívásárhelyi jótékony nőegylet** február 29-én tartott választmányi gyűlésében elhatározta, hogy rendes heti fillér-estélyeit f. hó 11-én megkezdje, melyek ezután is minden kedden fognak megtartatni. A választmány ugyanezen gyűlésében elhatározta, hogy a múlt hó 23-án tartott jelnezből jövedelméből 100 ftot adományoz a tánczterem bebutorozási költségeire. Ezen összeg már el is küldetett a város polgármesteréhez.

— **Bándi Imre k.-vásárhelyi posta-kiadó** a szászrégeni állami postahivatalhoz postatisztnak neveztetett ki. Öszintén örvendünk a derék, tehetséges ifju előléptetésén.

— **Fenczel János cskszerepai posta-expeditör** kinevezetett Beszterczére postatisztnak. Társadalmunk kétségkívül igen fogja sajnálni az ő elvesztését; mert oly becsületes, jellemes és szolgálatkés ember, hogy a postatisztnak valóságos példányát képezi. Részünkről is nagyon sajnáljuk, minthogy azonban ez reá nézve előhaladás: áldást és boldogságot kívánunk!

— **Az országos vörös kereszt egyletnek** gyergyószentmiklósi fiók-egylete a Lau-

renczi János ur termében folyó évi márcz. hó 6-án kezdődőleg minden csütörtökön — kivéve nagysütörtököt — fillér-estélyeket rendez, melyekre a t. cz. közönséget tisztelettel meghívom. Gyó.-Szentmiklóson 1884. febr. 29-én. Benedek György fiók-egyleti elnök.

— **Fekete himlő Moldovában.** Dr. Worell Csikmege alispánját arról értesítette, hogy Moneste-ban, a moldovai határszélen, 2 ember hirtelen rosszul lett, 24 óra alatt teljesen megfeketedve meghalt. Mint értesülünk, a ragály behozatala ellen az óvintézkedések már megtétettek.

— **A földmívelés-, ipar- s kereskedelemügyi m. kir. miniszterium** a kolozsmonostori m. kir. gazdasági tanintézetnél állami vetőmagvizsgáló állomást szervezvé, ezen állomás f. év február hó 10-én működését megkezdte. Ezen állomáson a magkereskedők és termelők magvaikat, terményeiket igen csekély díjakért megvizsgálhatják. Gazdák részére bizonyos előirt magvak fölött az állomás ingyenes vizsgálatokat is teljesít. Az érdeklődőknek az állomás a szabályokat bérmentve megküldi. — A m. kir. gazdasági tanintézet igazgatósága Kolozsmonostoron, u. p. Kolozsvár.

— **A gy.-szentmiklósi vörös kereszt-egylet** márczius 6-án kezd meg ismét szokásos fillérestélyeit. A helyi és vidéki intelligencia kedvenc időtöltése és szórakozása helyéül szokta tekinteni ez estélyeket, melyekről eddig is azon meggyőződést táplálta, hogy nemcsak házas jellegű, fesztelen és solid voltak teszik azokat ajánlatossá, hanem a szórakozás, jól mutatni vágyás, sőt művelés is teljes kielégítést nyer ott. A választmány tagjait valóban megilleti a dícséret odaadó önzetlen fáradozásukért, melyet épen nem szoktak kimélni, ha arról van szó, hogy a hasznos a kellemessel összhangba hozassék. Mint halljuk, a márczius 6-iki estélyen a közönség ritka meglepetésben fog részesülni. Fényes tombola rendeztetik több mint 40 drb igen értékes és szép nyereségtárggyal, s arra mindenki egy kártyát egészen ingyen fog kapni. Még több igen érdekes pontja van a programnak, de azokat most nem áruljuk el, hadd legyenek igazán „meglepetések“.

— **Az erdélyi román atyafiak gyülekeze**te felhívást intézett a vármegyékben levő bizalmi férfiakhoz, hogy a közelgő képviselőválasztások alkalmával az összes román választókat nemzeti zászlójuk alá terelni és nemzeti politika nyilvánítására birni törekjenek. E nagy garral és zajjal folytatott kicsinyes fészkelődés valóban neveléses; mert végelemzésben is legfeljebb gesztenyekaparók lehetnek, de annak élvezői semmi esetre sem.

— **Gyergyószentmiklósi hírek.** A szegény tanulókat segélyező „Rongyhasznosító egylet“ múlt hó 17-én az iskolaépület nagyertermében tartá meg rendes évi közgyűlését. E közgyűlésen az új tisztségviselés következőleg alakult meg: elnök Orel Máté, alelnökök: Tilscher Edéné, Ferenczy Györgyné, pénztárnok Frunkucz Antal, jegyző ifj. Tilscher Ede, segédjegyző Nyerges Gyula, gazda Kálmán István, segédgazda Kálmán Istvánné. Felügyelőbizottsági tagok: Orel Máténé, Merza Kristófné, Kriksa Klára, Geringer Ferenczné, Kun Vilmosné, Köllő Károlyné, Ferenczy György, Kuncz Kornél, Ferenczi Károly plebános, Szentpétery János plebános, Bocsánczy János és Kopacz Antal. — Hymen. Sáska Gioza gyó.-szentmiklósi derék iparos múlt hó 21-én jegyezte el Ábrahám Mari kisasszonyt, Ábrahám Imre birtokos és kereskedő leányát.

— **A gyó.-szentmiklósi ifjuság által** múlt hó 26-án — hushagyó kedden — rendezett zártkörű jelnezből lefolyásáról vesszük a következő sorokat: Nagy számú, díszes közönség jelent meg az estélyen; a terem fényesen díszítve és kivilágítva volt, a táncz már 1/2, 9 órákor megkezdődött általános jó kedvvel. Tánczokban 1/2 10 órákor jelentek meg a kevés számú, de azért csinos öltözetekben a jelmezesek. A rendezőség részéről minden el lett követve, hogy a bál az ifjuság nevéhez méltóan sikerüljön.

Ez el is lett érve, mert tánczestély soha jobb kedvvel nem folyt le, mint az ifjuság bálja. A négyeseket szünet előtt 2 négyesből colone-ban mintegy 60 pár tánczolta és mindegyik négyes a közönség meglepetésére, színes bengaliai tűzfényvel lett megvilágítva. A jelmezesek közül Merza Kristófné asszony, Rozsdás Ilona (Alfalu) és Czárán Berta kisasszonyokat emelem ki. A szép és díszes hölgy koszoru oly nagy számmal volt képviselve, hogy ha mind le akarnám írni, sok tért kellene elfoglalnom vele; így csak Demeter Domokosné, Kopacz Antalné, Hochsild Lajosné, Lázár Péterné, Lázár Antalné és Hoppe Lipótné asszonyokat, továbbá Lengyel Kati, Rosenfeld Eliz, Lieb Söfi, Puskás nővérek (Borszék), Bocsánczy Jolán és Irma, Jodál Emilia (Ditró), Eránosz Anna, Kedves Erzs, Lázár Eliz, Bogdán Kata és Geringer Mari kisasszonyok nevét jegyzem ide. A mulatság, a mi itt nálunk nagy ritkaság, reggeli 1/2, 6 órákor ért véget. Az a valaki.

— **Furfangos család.** A napokban beállt egyik kézdívásárhelyi ügyvédhez egy al-csernátóni ember, azt adván elő, hogy egy tartozását törleszteni akarja. Az ügyvéd elővette az adósságról szóló kötelezvényt, s miután az ember annak értékét az asztalra leolvasta, a kötelezvényt megsemmisítette. Az ember látva, hogy a kötelezvény így már értéktelenné vált, felmarkolta az asztalon heverő pénzt és ezzel kifelé indult, azonban az ügyvéd sem volt rest, nyakon csipte emberét és sikerült a pénzt kezei közül kivenni. A furfangos család ugyan szabadon bocsátotta az ügyvéd, de ellene a bünyvizsgálatot megindította.

— **A nagyszabasi borzalmas tett** két — az uri osztályhoz tartozó — fiatal ember követte el. Az egyiket saját atyja, ki törvényeséki tiszt Nagy-Szebenben, jelentette föl mint gyilkost, rablót és gyújtogatót, mely feljelentés folytán a 21 éves ifju rögtön elfogatott. A másik tettes ennek barátja, M. n.-szabasi ügyvéd fia. Mindjárt kezdetben erre a fiatal emberre irányult a vizsgálat gyanuja, mert tanuk voltak rá, a kik a tűz alkalmával a fiatal embert a helyszínen látták véres kézzel. M. ügyvéd házában a rendőrség motozást is tartott, de mivel semmi gyanust nem talált, megengedte, hogy az ifju Szászsebesre elutazzék. A bűntárs elfogatása és vallomási nyomában azonban rögtön utána mentek, Szászsebesen elfogták s erős fedezet mellett kocsin hozták be N.-Szebenbe. Midőn a nép a gyilkost meglátta, a kocsihoz rohant, a gyilkost szétakarta tépni, mit a rendőrség csak nagy nehézen akadályozhatott meg. A vizsgálat folyik s mindenki rendkívüli izgatottsággal várja a rémes büntény fejleményeit.

— **Ritka természetű jelenség.** Papolezon Imreh György tehene egy, az első lapozkába teljesen összenőtt és kifejlődött kétféjü borjut szült. A borju a szülés alkalmával megdöglött s okozott sérelem következtében a tehenet is le kellett üttetni. A borju beküldetett a Székely Nemzeti Muzzeumnak.

— **Kézdívásárhelyi ifj.** Jakab István kereskedőt és takarékpénztári pénztárnokot azon ritka szerencse érte, hogy egy veres kereszt egyleti sorsjeggyel 50 ezer ftot nyert. Gratulálunk!

— **Székely Endre** csikszentimrei földbirtokos ur felkért annak nyilvánosságra hozására, hogy a közelebbi tűzkára alkalmával elégett nagyobb mennyiségű takarmánya a „Magyar-Francia“ biztosító társaságnál lévén biztosítva, nevezett társaság a kárt minden levonás nélkül azonnal teljesen kifizette neki.

— **Ifj. Nagel Otto** könyvkereskedésében Budapest a nemzeti színház bérházában megjelent a „Magyar Általános Levelező“ 12-ik füzet; szerkeszti Knorr Alajos. E füzetben folytatja a szerző az irodalom ismertetését. Ismerteti a leiró költészetet, ennek nemait, a próza elbeszélést, a mondat, regét, legendát, regényt, a költői bevezélyt, a románczot, a lantos elbeszélést, a balladát, az epost vagyis hősköteményt; értekezik a szinköltészetéről, ismerteti a drámát, tragoédiát és a vigjátékok, népszin-

művet, daljátékokot, operettet és az énekes játékokat. Közöl emlékeveseket és ezek után áttér a közlekedési intézetek ismertetésére. Szól különösen a postáról és a postazület körébe tartozó ügyekről; különösen ismerteti a levélpostakezelés szabályait és hozza egy a belföldi, mint a külföldi levélposta-tarifát. Ezen tartalmas füzet ára 30 kr. Ugyanezen kiadónál kapható az „Ön-ügyvéd“ című közhasznú mű is füzetekben, félkötetben és egész kötetben.

— **A „gyergyói első takarékpénztár“** részvénytársaság 1884. januárhavi pénztárforgalmának kimutatása: **Bevétel:** Betét 86 tétel 25,490 ft 27 kr. Visszafizetett váltó 33,373 ft 94 kr. Visszafizetett kötvény 14,712 ft. Visszafizetett előleg 53 ft. Befizetett kamat 1514 ft 33 kr. Befizetett illeték 757 ft 07 kr. Betéti könyvecske 1 ft 90 kr. Részvényátirásati díj 148 ft. Késedelmi kamat 1 ft 50 kr. Gyergyó-Szent-Miklóson építendő közkórház-alap 200 ft. Különféle 122 ft 30 kr. Pénztár készlet előhozatal 1882. december 31-ről 20,434 ft 17 kr. Összesen 96,828 ft 11 kr. **Kiadás:** Visszafizetett betét és tőkésített kamat, 41 tétel 22,861 ft 34 kr. Visszafizetett betét és tőkésített kamat folyó kamata 15 ft 28 kr. Kölcsön adatott váltóra 36,834 ft. Kölcsön adatott kötvényre 20,298 ft. Kölcsön adatott előlegre 51 ft. Kifizetett osztalék 5095 ft 84 kr. Tisztviselők és szolga 1884. január havi fizetése 170 ft 83 kr. Hetibiztosok napdíjai 40 ft. Kifizetett tiszteletdíj 1800 ft. Kifizetett jótékony czél 200 ft. Üzleti költség 162 ft 53 kr. 10%-os kamat s járadékadó 416 ft 92 kr. Bélyegilleték 14 ft 16 kr. Pénztár maradvány 1884. január 31-én 8868 ft 16 kr. Összesen 96,828 ft 11 kr. A „gyergyói első takarékpénztár részvénytársaság“ elnöksége — Gyergyó-Szent-Miklóson, 1884. február 1-én. Merza Kristóf, elnök. Juhász Károly, titkár.

— **Geréb Béla** kézdí-járási szolgabíró-segédnek „Rikk“ szóra hallgató angol, kávé-színű, mellőn fehérjegyű, him vizslája két hét óta kézdívásárhelyi lakásáról eltűnt. Az elveszett vizsla kitűnően van dresszirozva, de a gazdája iránti hűség érzékéből kimaradván, gyakorta tett önkéntes kirándulásokat, honnan rendszeren — kényszerűen — hazaszállított. Mostani kejtuzására jóval nagyobb, mint a mennyit egykedvűen elnézni lehetne s ép ezért kéretek az ideiglenes jóhiszemű gazda a tulajdonoshoz visszaküldeni vagy őt a szőkevény hollétéről értesíteni.

— **K.-Vásárhelyi** a Nagy József szeszgyára előtt egy nagy kulcs találtatott. Tulajdonosa a rendőrségnél átvetheti.

A közönség köréből. *)

Borszék, 1884. február 27.

Tek. szerkesztő ur!

Becsés lapja folyó évi 16-ik számában a „Közönség köréből“ Kádbé Jakab iskola-pénztárnok ur által aláirt egy cikk jelent meg, melyre, mennyiben személyemet illeti, törvényes téren fogok megfelelni; azonban addig is a közvélemény megnyugtására ezennel kijelentem, miszerint cikkiró ur az ügy mikénti állásáról magának elegendő meggyőződést nem szerzett, hanem az arra vonatkozó adatokat, tulajbuzósága által elragadtatva, nem igazságos, sőt nemtelen kutforrásból merítette, s magát mások lealacsonyításával kintüntetni akarván, irta; különben bámulnom kellene ezen méltatlan s alaptalan eljárását s még pedig azért, hogy nem csak cikkiró ur, hanem az egész község ismer, s ismeri eddigi eljárásaimat s volt alkalma meggyőződni arról, hogy egyfelől miut községi eljárás, másfelől mint az iskola élén 14 évi hűségű működésem s szolgálatom ideje alatt sokkatta több érdemet s elismerést szereztem, semhogy ily alaptalan vád megilletgetne.

Egyszersmind figyelmeztetem cikkiró urat, hogy következőleg mérsékelje magát s ne engedje az indulatló annyira elragadtatni, hogy oly egyént kompromittáljon, ki a becsület és társadalom terén mindig megfelelni képes.

Csörgő György,

körjegyző és iskolaszéki elnök.

*) E rovat alatt megjelent közlemények közből díjtalanul közöltetnek. A felelősség azonban a beküldőt illeti. Szerk.

